

Vergadering OLO (Overleg Literaire Organisatoren)

23 maart 2018 in de Permeke Bibliotheek te Antwerpen

Aanwezigen: Willem Bongers-Dek (deBuren), Luc Coorevits (Behoud de Begeerte), Ilke Froyen (Passa Porta), Daan Janssens (Dans Dichter Dans), An Leenders (Creatief Schrij-ven), Jan Moeyaert (Vzw IJsborg & vzw Kunst), Katrien Schollaert (Het Willemsfonds & Het Betere Boek), Hendrik Tratsaerts (Kaap | Vrijstaat O | De Werf), Michaël Vandenbril (Antwerpen Boekenstad) en Laure-Anne Vermaercke (stagiaire Behoud de Begeerte).

Introductie

Uiteenzetting over de structuur van de vergadering:

1. Korte toelichting over de voorbije twee jaren
2. Visie van Willem Bongers-Dek over de taken van de vertegenwoordiger van het OLO & collegiaal gesprek over het voorstel
3. Visie Jan Moeyaert over de taken van de vertegenwoordiger van het OLO & collegiaal gesprek over het voorstel
4. Procedure stemming

Korte toelichting over de voorbije twee jaren

De vergadering begon met de vraag “wat is de functie van OLO?”. Luc Coorevits van Behoud de Begeerte wou deze vraag naar de voorgrond schuiven aangezien die discussie nog nooit definitief is gevoerd. Hij spoort zijn opvolger aan om dit gesprek verder te zetten tijdens diens mandaat. Verder merkte hij op dat OLO en BoekenOVERleg momenteel niet bekend genoeg zijn. De literaire sector is een niche binnen een niche en BO (en daarbinnen OLO) zou een vuist kunnen zijn om mee op tafel te slaan, maar dat is het momenteel nog niet.

Daarna volgde een korte toelichting van LC over wat er wel en niet gebeurd is de afgelopen twee jaren als vertegenwoordiger van de literaire organisatoren. Het ambitieuze programma dat hij hanteerde aan het begin van zijn termijn ziet hij deels terug in de nieuwe voorstellen. Zoals bijvoorbeeld het idee om een website te creëren waarop alle literaire organisatoren ruimte hebben om hun evenementen op te plaatsen. Dit idee hebben LC en Stefaan Goossens (Poëziecentrum) jammer genoeg niet kunnen verwezen-lijken, maar het zou nog steeds een zeer waardevolle aanwinst voor het literair veld kunnen zijn.

Ook de discussie over de “leesbevordering” kwam ter sprake. LC haalde aan dat het bedrag dat naar leesbevordering gaat bijna even hoog is als alle subsidies van literaire organisatoren samen. Hij pleitte voor een betere balans in de subsidieverdeling en een situatie waarin een deel van de gelden voor leesbevordering ook naar de literaire organisatoren gaat, zonder een aanval te willen leveren op organisaties zoals Iedereen Leest. Over deze kwestie is er een uitgebreide mail rondgestuurd, maar daar is nauwelijks respons op gekomen.

Opmerkingen

Ilke Froyen van Passa Porta beaamde dat iemand die kan trekken en interactie kan creëren tussen de verschillende literaire organisaties, die elk verschillende bekommernissen en belangen hebben, een belangrijke vereiste is. Ze benadrukte ook dat er een goed geolied platform moet zijn voor die bekommernissen.

Michaël Vandebriel van Antwerpen Boekenstad somde enkele pro's en con's op van het mandaat van LC. Aan de ene kant weet hij dat LC tijdens de vergaderingen van het BO altijd zeer actief is geweest, maar aan de andere kant merkte hij op dat de terugkoppeling van die vergaderingen (verslag uitbrengen bij de andere literaire organisatoren) onvoldoende was. Hij haalde daarbij het voorbeeld van de "Hugo's" aan (nu: "Lang ZullenWeLezen-trofeeën" ¹), waarover er naar zijn mening niet genoeg gecommuniceerd is. Willem Bongers-Dek van deBuren repliceerde dat hun weerwoord wel degelijk effect heeft gehad: de prijs is inmiddels anders ingedeeld en opgedeeld in diverse categorieën. LC beaamde dat hij meer terug had kunnen koppelen naar de andere literaire organisatoren. Tijdsnood heeft er voor gezorgd dat die taak niet altijd even goed werd uitgevoerd.

De urgentie van een "groepsgevoel" kwam meerder malen terug tijdens het gesprek. Zo onderstreepte MV de noodzaak om uit één mond te kunnen spreken namens alle literaire organisatoren wanneer er in de toekomst belangrijke beslissingen genomen worden, zoals bijvoorbeeld bij de vernieuwing van de bestuurders van het Vlaams Fonds voor de Letteren in juni. LC en IF haalden aan dat het daarom zo belangrijk is om onafhankelijk te zijn. Een goede alliantie met VFL is belangrijk, maar onafhankelijkheid is noodzakelijk om hun eigen belangen te kunnen verdedigen.

Tot slot kwam de kwestie van het lidgeld aan BO ter sprake. BdB betaalt 250 euro lidgeld, zoals alle leden die deel uit maken van BO, maar dat geldt niet voor alle literaire organisaties/organisatoren. Deze vaststelling deed de vraag rijzen over waarom een dergelijk bedrag betaald moet worden en waar dat geld naartoe gaat. De meerderheid van de aanwezigen was echter van mening dat die vraag tijdens BO besproken moet worden, en niet hier.

Visie Willem Bongers-Dek

WB-D, onder meer literair programmator en coördinator bij deBurgen, secretaris van de raad van bestuur van literair-kritisch platform De Reactor en ondervoorzitter van de raad van

¹ De LangZullenWeLezen-trofeeën, georganiseerd door de VRT, zijn geen literaire prijzen, maar "breedgedragen publieksprijzen voor Nederlandstalige boeken in verschillende categorieën, tien in totaal" (citaat hernomen van VRT-Taalnet, *Lang zullen we lezen*). Er worden vanuit OLO onder andere serieuze vraagtekens gesteld bij de selectieprocedure van deze "publieksprijs" en bij het karakter van de prijs, daar het meer lijkt op een reclamecampagne voor de VRT dan een eerbetoon aan de literatuur.

bestuur van De Nwe Tijd, begon zijn betoog met de slogan “Laten we de draad weer oppakken”. Hij is van mening dat er al veel mooie initiatieven zijn geweest sinds het oprichten van OLO, maar dat ze nog structuur missen. Die structuur wil hij er graag aan geven.

De draad weer oppakken wil hij verwezenlijken op 4 manieren:

1. Actualisatie van de lijst met Literaire Organisatoren

WB-D streeft naar grotere bijeenkomsten en meer stemmen aan tafel. Om dit doel te bereiken wil hij de lijst met actoren in het literaire middenveld actualiseren (door rond te bellen en uit te zoeken wie er daadwerkelijk op de lijst wil staan) en in kaart brengen wat de verwachtingen zijn van OLO.

2. Een concreet toekomstplan uitdenken

Een concreet toekomstplan is een van de belangrijkste aspecten van WB-D's betoog. Hij wil onder andere inzetten op maatschappelijke inbedding, politieke lobby en de spreekbuisfunctie van OLO. Zo wil hij met één stem kunnen spreken voor alle literaire organisatoren en hun behoeften en noden verdedigen. Om dit te verwezenlijken wil hij eerst uitzoeken waar die noden precies liggen en op welke manier ze samenvallen en/of van elkaar verschillen.

3. Inspiratiedagen organiseren

Door middel van inspiratiedagen met het brede middenveld wil hij organisatoren bij elkaar brengen om te brainstormen. Daarbij wil hij ook actoren uitnodigen die niet tot het literaire middenveld behoren. Deze inspiratiedagen wil hij vanaf het najaar 2 maal per jaar organiseren en inbedden in zijn werk bij dB. Als de nood heel hoog is kunnen er meer inspiratiedagen volgen.

4. BoekenOverleg

WB-D is van mening dat BO een zeer unieke positie bekleedt en wil daar nog meer in investeren. Hij onderstreept dat er op beleidsniveau wel degelijk geluisterd wordt naar de beslissingen die op BO genomen worden en wil daarom meer inzetten op gestructureerd overleg met OLO, zowel voorafgaand als achteraf (verslaggeving). Hij stelt voor om 4 keer per jaar samen te komen, waarvan er 2 vergaderingen samenvallen met de inspiratiedagen.

Tot slot pleitte hij ook voor een kleine verlenging van het mandaat, zodat de opvolger twee volle kalenderjaren ter beschikking heeft (met een duidelijke begin- en einddatum) om diens plannen uit te werken.

Opmerkingen

LC stelde zich enkele vragen bij de haalbaarheid van WB-D's voorstel. Zo haalde hij aan dat het voor veel organisatoren praktisch onmogelijk is om 4 maal samen te komen per jaar, bovenop alle andere vergaderingen waar zij aanwezig moeten zijn. Daarnaast vroeg LC zich af of de voorstellen wel haalbaar zijn voor Willem zelf, aangezien laatst-genoemde zelf al met veel projecten bezig is. Verder merkte hij ook op dat de actoren in het literair veld *au fond* allemaal concurrenten zijn. Met het idee van WB-D om het mandaat iets langer te laten duren, namelijk tot juni 2020, was hij het wel eens.

WB-D merkte op dat dB een huis van samenwerkingen is en deelt de visie van zijn organisatie dat actoren in het literair veld niet enkel concurrenten zijn, maar ook veel gemeenschappelijk belangen delen. Als voorzitter van OLO wil hij juist inzetten op die gemeenschappelijke belangen. Zijn voorstellen komen niet uit het niets, maar zijn de vrucht van uitvoerige besprekingen met onder andere de directeur van dB.

IF haalde aan dat het aantal samenkomsten ondergeschikt is aan de doelen bereiken moeten worden. Ze vraagt zich wel af het mogelijk zou zijn om die overlegmomenten nog meer te koppelen aan andere samenkomsten, waar literaire organisatoren sowieso al aanwezig zijn.

Daarop nuanceerde WB-D dat hij ervanuit gaat dat niet iedereen aanwezig zal willen zijn bij OLO-vergaderingen, wat het samenkomen vergemakkelijkt. Via vergaderver-slagen kunnen de andere literaire organisatoren gemakkelijk op de hoogte blijven. De inspiratiedagen dienen dan om iedereen te betrekken en om het gevoel van samen-horigheid te cultiveren.

Visie Jan Moeyaert

JM, intendant van van vzw Stichting IJsborg en literair organisator van Kunstenfestival Watou (in samenwerking met vzw Kunst), was de tweede kandidaat voor het voorzitterschap van OLO. De rode draad van het verhaal van vzw SIJ is de kruisbestuiving tussen beeld en taal. Om hun slagen binnen te halen hebben ze al vaak "kleine guerilla-oorlogen" moeten voeren, aangezien het vaak moeilijk is als kleine speler om op te boksen tegen grote literaire organisaties. JM wil dan ook de nadruk leggen op de middenvelder en de kleine organisaties, en kijken hoe hij hen kan vertegenwoordigen binnen OLO. Hiermee sluit hij aan bij het debat over concurrentie: hij pleitte om beide stemmen een plek te geven, aangezien literaire organisatoren zowel concurrenten als collega's zijn. Hij is van mening dat we elkaar als speler moeten erkennen en symbioses moeten ontwikkelen, en eventueel zelfs telefonisch in contact moeten staan met elkaar om programmaties te overleggen. Centraal in zijn betoog staat dus het verlangen om OLO verder te helpen uitbouwen tot een performante literaire middenveld-organisatie.

Volgens JM is het logisch dat LC niet al zijn ideeën heeft kunnen verwezenlijken, hij hamert dan ook meteen op het belang van een realistische toekomstblik. Een van LC's ideeën die JM graag verder zou willen uitwerken is het creëren van een website waarop elke literaire organisatie zich kan profileren. Hij wil “de ellebogen van het literair middenveld eerst verder ontwikkelen alvorens ze te gebruiken”. De literaire organisatoren zijn de basisspelers, het voetvolk van de piramide in de literaire wereld, want zij hebben de taak om literatuur verkocht te krijgen en om de brug te slaan tussen makers en publiek.

Een ander belangrijk aspect waar JM op in wil zetten is de volgende subsidieverdeling en de indexaanpassing van VFL, aangezien veel actoren in het literair middenveld jaarlijks moeten vechten om opnieuw bij de verdeling te horen. In functie daarvan wil hij zich nog meer focussen op lobbyen en netwerken, zodat OLO zichzelf genoeg kan profileren om “mee aan tafel te zitten” bij het overleg. Concreet wil hij dit bereiken door:

1. OLO nog meer vorm en “een herkenbare smoel” te geven binnen het netwerk van de literaire wereld, bij het brede publiek én bij de beleidsmakers.
2. OLO kritisch door te lichten met als doel de diverse belangen van de verschillende actoren in kaart te brengen én gemeenschappelijke prioriteiten te stellen.
3. Een verdere professionalisering door te voeren van OLO in samenwerking met onder andere BO en VFL.

Opmerkingen

Laure-Anne Vermaercke, stagiaire bij BdB, nuanceerde dat de lijst met literaire organisatoren die de aanwezigen onder ogen kregen, slechts als voorbeeldmateriaal diende. Ten eerste zijn niet alle literaire organisatoren op de hoogte van het feit dat ze zijn opgenomen in de lijst, en ten tweede hebben ze zelf geen interesse getoond om deel uit te maken van OLO. Het kan volgens haar wel interessant zijn om te kijken welke actoren graag deel uit zouden maken van OLO en of ze graag de vergaderverslagen zouden ontvangen om op de hoogte te blijven van eventuele veranderingen in het literair veld.

LC vulde aan dat voor hem iedereen die “schrijvers op een podium zet” geïnclassificeerd kan worden als literair organisator, zowel de kleine als de grote spelers dus. Hij pleitte om eventueel een “deellijst” te maken waarin er verschillende categorieën zijn onderverdeeld: zwaardere versus lichtere organisaties, maar wijst wel op de nadruk om de kleine organisaties zeker en vast in te lichten. Of iemand wil meedoen of niet is zijn of haar eigen keuze. Ook Hendrik Tratsaert van Kaap wees op de noodzaak van een deellijst.

IF stelde vervolgens het nut van zo'n deellijst in vraag. Het staat vast voor haar dat niet-gesubsidieerde en gesubsidieerde (of “lichtere” en “zwaardere”) organisaties andere behoeften en belangen hebben, maar dat betekent niet dat niet iedereen een kans moet krijgen om bij OLO betrokken te zijn. Ze was het wel eens met het feit dat niet iedereen kan

participeren, maar maakt een duidelijk onderscheid tussen participeren en informeren. JM schaarde zich achter deze opinie. Hij is van mening dat ook kleine spelers met veel motivatie een plek moeten krijgen aan tafel en dat we vervolgens samen moeten kijken hoe we een totaalvisie kunnen opbouwen.

Daan Janssens van Dans Dichter Dans, een kleine organisatie die recentelijk een vzw is geworden, mengde zich in de discussie door erop te wijzen dat veel kleine spelers geen interesse zullen hebben om betrokken te zijn bij OLO. Hij onderstreepte het grote verschil tussen organisaties die eenmaal per jaar iets organiseren en organisaties die maandelijks evenementen hebben. Er zijn veel organisaties die geen kennis hebben over subsidiering en andere praktische zaken, maar hij is wel van mening dat ook zij er baat bij hebben als de literaire sector gezond blijft.

Procedure stemming

Na de uiteenzetting van WB-D en JM en de bespreking die daarop volgde, werd de kwestie van de stemming aangekaart. LC stelde voor om via een digitale poll te werken, maar IF schoof het idee naar voren om te mailen naar LC en SG. Op die manier is de stemming anoniem en enkel zichtbaar voor LC en SG, die vervolgens de winnaar aan zullen duiden. LC stemde in met het idee, maar onderstreepte dat hij SG eerst nog moet contacteren.

Er werd besloten dat het vergaderverslag verstuurd zal worden naar alle genodigden van OLO (nog niet naar de nieuwe, kleine spelers op de lijst) en dat er vanaf dan gestemd kan worden via mail.